



**Vägen till
förskolan**

Handledarmaterial

Vägen till förskolan - fördjupningsutbildning



Innehåll

1. Introduktion till handledarmaterialet	3
1.1 Om Vägen till förskolan	3
1.2 Handledarmaterialet och målgrupp	3
1.3 Upplägg fördjupningsutbildning	4
2. För dig som är handledare	4
2.1 Tips till dig som handledare	5
3. Lektioner fördjupningsutbildning	6
Lektion - Förskolan uppdrag	7
Lektion - Vilka arbetar i förskolan?	9
Lektion - Om diskriminering och kränkande behandling	10
Lektion - Omsorg och trygghet	12
Lektion - Anpassningar och särskilt stöd	14
Lektion - Delaktighet och inflytande	16
Lektion - Arbetsplatsen	18
Lektion - Systematiskt kvalitetsarbete i förskolan	20

1. Introduktion till handledarmaterialet

1.1 Om Vägen till förskolan

För att möta kompetensbristen och göra det möjligt för fler att arbeta inom förskolan har Sefif tagit fram en digital utbildningsplattform, "Vägen till förskolan". Syftet är att väcka intresse för att arbeta inom förskolan, ge möjlighet att träna språkkunskaper i svenska och skapa förståelse för förskolans värdegrund. Vägen till förskolan består av två utbildningsdelar, en grundutbildning och en fördjupningsutbildning. All utbildning på Vägen till förskolan är kostnadsfri och finns utöver svenska på arabiska, farsi, engelska, ryska, ukrainska och somaliska. En deltagare som har svaga kunskaper i svenska kan ta del av och förstå utbildningen på sitt modersmål och träna på svenska språket parallellt.

Grundutbildning

- Består av 7 lektioner
- Varje lektion har en språkutbildning och en värdegrundsutbildning
- Lektionerna innehåller interaktiva övningar så att deltagaren kan träna och öva.
- Efter grundkursen kan deltagaren göra ett test, vid godkänt resultat erhålls ett intyg.

Fördjupningsutbildning

- Består av 8 lektioner som är inriktad mot fördjupad förståelse av värdegrund och förskolans organisation.
- Har en fördjupad ordlista med vanliga och viktiga begrepp som används ofta i förskolan.

Vägen till förskolan garanterar inte att deltagarna får jobb men är ett första viktigt steg mot ett arbete inom förskolan.

1.2 Handledarmaterialet och målgrupp

Handledarmaterialet syftar till att vara ett stöd för den som handleder en person som genomgår fördjupningsutbildningen av Vägen till förskolan. För att ta del av fördjupningsutbildningen måste deltagaren först ha gjort grundutbildningen. Även om handledarmaterialet enbart riktar sig mot fördjupningsutbildningen är det bra om du som handledare går igenom grundutbildningen.

Vägen till förskolan riktar sig till en bred grupp. Det kan vara personer som nyligen kommit till Sverige och som har erfarenhet av att arbeta inom förskola/skola i sitt hemland. Det kan också vara personer som varit i Sverige en längre tid men saknar erfarenhet av att arbeta på förskola i Sverige. Fördjupningsutbildningen riktar sig främst till den som antingen har tidigare erfarenhet från av att arbeta inom förskolan eller skola eller som kan erbjudas arbete eller praktik på en förskola. Fördjupningsutbildningen kan även med fördel användas för kompetensutveckling av befintlig personal inom förskolan. Då utbildningen är digital och kostnadsfri för alla går det att planera utbildning i den ordinarie verksamheten.

1.3 Upplägg fördjupningsutbildning

Fördjupningsutbildningen består av 8 värdegrundslektioner och en fördjupad ordlista. Värdegrundslektionerna är omfattande och syftar till att ge en god grund för den som ska börja arbeta inom förskolan eller som genomför praktik på förskolan. Varje lektion följer samma upplägg och struktur genom följande rubriker:

Målet med denna lektion är

Under denna rubrik framgår vad som är målet med lektionen.

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig

Här framgår vad deltagaren ska ha lärt sig och förstått av lektionen.

Lektionen består av följande delar

Under denna rubrik framgår vilka delar som finns med i lektionen.

Övergripande om lektionen

Här framgår kortfattat syfte med lektionen.

Till skillnad från lektionerna i grundutbildningen kan lektionerna i fördjupningsutbildningen göras i valfri ordning. Du som handledare kan fritt välja upplägg och ordning baserat på innehållet i de olika lektionerna. Allt material i fördjupningsutbildningen finns översatt till arabiska, farsi, engelska, ryska, ukrainska och somaliska. Det möjliggör för språksvaga deltagare att först göra lektionen på sitt modersmål eller språk som förstås för att sedan göra lektionen på svenska.

I lektionerna finns viktiga ord och begrepp som deltagaren kan öva på. Glöm inte bort att deltagaren behöver träna på hela ordlistan och även läsa/gå igenom lektionerna flera gånger på svenska.

2. För dig som är handledare

Sefif rekommenderar alla som ska vara handledare att ta del av Skolverkets kostnadsfria webbaserade handledarutbildning. Det är en digital utbildning som tar 5-6 timmar. Skolverkets handledarutbildning är inriktad mot apl, dvs. arbetsplatsförlagt lärande, vilket har stora likheter med praktik. Handledarutbildningen ger förståelse för hur det arbetsplatsförlagda lärandet fungerar och vad som förväntas av arbetsplatsen. Den ger också kompetens för att introducera nyanställda. Mer information om Skolverkets handledarutbildning hittar du här:

[Skolverket.se](https://www.skolverket.se)

2.1 Tips till dig som handledare

Handledarmaterialet till Vägen till förskolans fördjupningsutbildning syftar till att vara ett stöd för den som handleder en person som genomgår fördjupningsutbildningen. I handledningen nedan finns tips på hur lektionerna kan användas och olika diskussionsfrågor som kan användas. Några generella tips till dig som handledare:

- Planera utbildningen så det fungerar med er verksamhet. Avsätt tid för att gå igenom alla moment i de olika lektionerna tillsammans med deltagaren.
- Kom ihåg att deltagaren behöver träna på de olika momenten i lektionerna i vardagen. Ett förslag är att först gå igenom en lektion eller del av lektion, avsätta tid för att göra dessa moment och sedan följa upp och prata om frågor och funderingar.
- Sätt dig in i deltagarens situation innan ni börjar så du som handledare vet ungefärlig nivå på språkkunskaper och eventuella förkunskaper av att arbeta på förskola.
- Uppmuntra deltagaren att ställa frågor.
- Bjud in till samtal på fikarasten och personalmötet så deltagaren känner sig inkluderad.
- Visa förståelse för att det är dubbel inläring för deltagaren, både yrkesmässigt och språkmässigt.
- Använd mobiltelefon och appar som verktyg för översättning om ni inte förstår varandra.
- Det är lätt att ha förutfattade meningar, försök lägga dessa åt sidan och se att deltagaren är eller kan bli din framtida kollega.

Några specifika tips till dig som handleder deltagare som har ett annat modersmål än svenska, du kan hjälpa till genom att:

- Prata långsamt
- Bjud in till samtal och diskussion
- Inte enbart ställa frågor, försök samtala och diskutera
- Undvik förkortningar
- Förklara specifika yrkestermer
- Visa förståelse för svårigheter
- Var beredd på att anpassa ditt språk

3. Lektioner fördjupningsutbildning

Generell modell för att använda lektionerna

Lektionerna följer samma struktur och upplägg. Ett bra sätt att gå igenom lektionerna med deltagaren är att följa denna modell:

- Gå igenom vald lektion eller del av lektion tillsammans digitalt. Diskutera och förklara innehåll, viktiga ord och begrepp. Deltagaren kan också göra lektionen på sitt modersmål för ökad förståelse.
- Handledaren går igenom hur lektionens innehåll fungerar och tillämpas på förskolan.
- Deltagaren tränar på momenten först tillsammans med handledare och därefter själv. Stäm av löpande för att kontrollera att deltagaren förstår.
- Sätt upp en tidsram för hur länge ni arbetar med en lektion, 2 veckor per lektion är ett bra riktmärke.
- Tänk på att anpassa nivå och tid för inläring baserat på deltagarens förkunskaper och förutsättningar.

Lektion - Förskolans uppdrag

Målet med denna lektion är att:

- Förstå förskolans uppdrag

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig:

- Vad förskolans uppdrag är
- Vilka lagar som styr utbildningen
- Vad undervisning är

Lektionen består av följande delar:

- Förskolans uppdrag
 - Barnens rätt till utbildning
- Undervisning i förskolan
 - Tillfällen till undervisning, relationer och lärprocesser
- Styrdokument
 - Frågor till lektionen

Övergripande om lektionen:

Syftet med lektionen är att beskriva och skapa förståelse för förskolans uppdrag. I lektionen beskrivs och förklaras förskolans uppdrag både i text, bild och genom exempel.

Tips till handledaren!

Förbered och fundera på olika situationer på er förskola som kan kopplas till det som beskrivs i lektionen.

Om förskolans uppdrag



Förslag

- Diskutera de olika begreppen i lektionen ovan - vad innebär de? Vilka exempel finns? Hur gör ni på er förskola?
- Be deltagaren beskriva hur hen uppfattar eller har förstått de olika begreppen.

Tillfällen till undervisning, relationer och läroprocesser



Förslag

- Utgå från de olika bildkorten och diskutera. Vad är ett undervisningstillfälle?
- Vad är skillnaden mellan spontan undervisning och planerad undervisning?
- Hur gör ni på er förskola?
- Stäm gärna av löpande med deltagaren för att säkra att hen förstår.

Lektion - Vilka arbetar i förskolan?

Målet med denna lektion är att:

- Förstå vilka som arbetar i förskolan

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig:

- Vilka som arbetar i förskolan
- Vilket ansvar de som arbetar i förskolan har
- Vilken utbildning de som arbetar i förskolan har

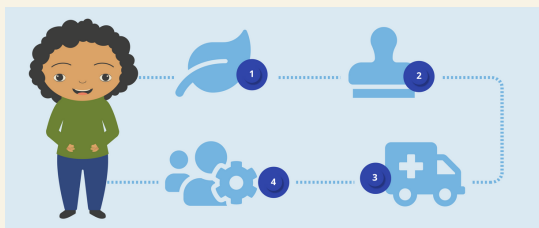
Lektionen består av följande delar:

- Vilka arbetar i förskolan?
 - Olika yrkeskategorier i förskolan
 - Arbetslaget
- Utbildning
 - Utbildning för olika yrkeskategorier i förskolan

Övergripande om lektionen:

Syftet med lektionen är att förklara vilka yrkesroller som finns på förskolan och vilken utbildningsnivå som krävs för respektive yrke.

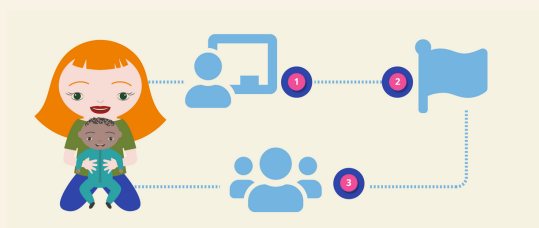
Vilka jobbar i förskolan?



Förslag

- Gå igenom de olika yrkesrollerna tillsammans med deltagaren genom att klicka er igenom bilderna i lektionen.
- Diskutera respektive yrkesroll och vilket ansvar som kommer med respektive yrke.
- Prata om och tydliggör när och i vilka sammanhang deltagaren kommer ha kontakt med de olika yrkesrollerna.

Utbildning för olika yrken inom förskolan



Förslag

- Prata om vilken utbildningsnivå som krävs för de olika yrkesrollerna.
- Stäm av med deltagaren att hen har förstått skillnaden mellan de olika yrkena och vilken utbildning som krävs för respektive yrke.
- Gå igenom vem som är rektor respektive förskollärare på er förskola.

Lektion - Om diskriminering och kränkande behandling

Målet med denna lektion är att:

- Förstå vad diskriminering och kränkning är
- Ha kunskap om vilka lagar som gäller

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig:

- Vad diskriminering och kränkning är i praktiken
- Vilket ansvar du har att anmäla kränkningar

Lektionen består av följande delar:

- Diskriminering, trakasserier och kränkningar
-Exempel på diskriminering och kränkning
- Om ansvar
- Barn har rätt att säga nej

Övergripande om lektionen:

Syftet med lektionen är att förstå vad diskriminering och kränkande behandling är och hur det kan komma till uttryck inom förskolan. Genom olika exempel och situationer ges tillfällen att diskutera och identifiera diskriminering och kränkande behandling. Lektionen handlar också om vilket ansvar som åligger den som arbetar i förskolan och hur man anmäler diskriminering. I lektionen lyfts även barnets rätt att säga nej, vad det innebär och exempel på detta.

Exempel på diskriminering



Förslag

- Gå igenom de olika exemplen som finns i avsnittet och diskutera varför exemplet är rätt respektive fel.
- Använd gärna exempel från er förskola hur ni arbetar med diskriminering och kränkande behandling.
- Hur pratar ni på förskolan med barnen? Tips och exempel på hur man kan prata med barnet för att de ska förstå hur de ska göra nästa gång.

Ansvar, personal, rektor, huvudman



Förslag

- Diskutera de olika ansvarsområdena för personal, rektor och huvudman.
- Vad innebär ansvaret?
- Vilka rutiner har ni på er förskola vid diskriminering och kränkande behandling?

Barn har rätt att säga nej



Förslag

- Gå igenom de olika exemplen som finns i avsnittet och diskutera varför det är rätt respektive fel.
- Prata om vikten av att respektera barnets vilja och barnets integritet. Använd gärna exempel från den egna verksamheten.

Lektion - Omsorg och trygghet

Målet med denna lektion är att:

- Förstå vad omsorg, trygghet och säkerhet innebär på förskolan

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig:

- Vad omsorg är i förskolan
- Vad du kan göra för att barn ska vara trygga och säkra på förskolan
- Vad anmälningsskyldigheten innebär, om de vuxnas ansvar att anmäla oro (orosanmäla)
- Vad tystnadsplikten är

Lektionen består av följande delar:

- Omsorg
 - Trygghet och säkerhet
- Anmälningsskyldighet
 - Orosanmälan
- Tystnadsplikt

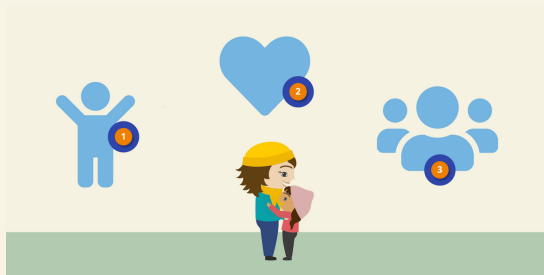
Övergripande om lektionen:

I lektionen beskrivs vad som avses med omsorg om barnet. Lektionen omfattar även hur förskolor arbetar med trygghet och säkerhet i vardagen för att alla ska vara trygga på förskolan. Syftet med lektionen är också att deltagaren ska förstå vad anmälningsskyldigheten är, vad det innebär, vad en orosanmälan är och vem som gör en orosanmälan. Lektionen tar även upp tystnadsplikt och vad det innebär inom förskolan.

Tips till handledaren!

Lektionen innehåller mycket och viktig information. Dela gärna upp lektionen på flera tillfällen och repetera vad de olika delarna innebär och betyder för den som arbetar i förskolan. Stäm av att deltagaren har förstått innebörden av de olika begreppen.

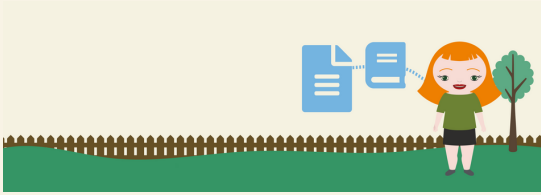
Omsorg



Förslag

- Gå igenom och diskutera vad omsorg innebär, utgå gärna från exemplen i lektionen.
- Tänk på att omsorg är ett omfattande begrepp som används ofta i förskolan och i läroplanen.
- Ge exempel från er förskola, hur arbetar ni med omsorg?

Trygghet och säkerhet



Förslag

- Gå igenom vilka säkerhetsrutiner som finns på er förskola.
- Använd gärna exempel på en säkerhetsrutin och hur ni arbetar löpande med detta i er verksamhet.
- Prata om viktiga begrepp som inrymning och utrymning. Vad betyder det? Vem gör vad vid en inrymning respektive utrymning?

Anmälningsskyldighet, orosanmälan och tystnadsplikt



Förslag

- Prata om vad anmälningsskyldighet och orosanmälan innebär. Det är viktigt att deltagaren förstår vad detta är och innebär.
- Vilka rutiner har ni på er förskola?
- Vem ska man prata med om man misstänker att ett barn far illa i hemmet?
- Prata om vad tystnadsplikt är och vad det innebär för den som arbetar på förskola.
- Påminn om att tystnadsplikt även omfattar sociala medier.

Lektion - Anpassningar och särskilt stöd

Målet med denna lektion är att:

- Förstå vad anpassningar och särskilt stöd är i förskolan

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig:

- Vad du kan göra för att hjälpa barn att lyckas

Lektionen består av följande delar:

- Anpassningar
 - Extra anpassningar
- Barn i behov av särskilt stöd

Övergripande om lektionen:

Syftet med lektionen är att belysa hur förskolan arbetar med anpassningar på olika sätt då det är en förutsättning för att alla barn ska få en likvärdig utbildning. Lektionen tydliggör även vad som är extra anpassningar och hur förskolan arbetar med barn i behov av särskilt stöd.

Anpassningar



Förslag

- Prata om och diskutera vilka anpassningar ni arbetar med på er förskola för att barnen ska få en likvärdig utbildning.
- Tydliggör att alla barn har behov av anpassningar och vad som är skillnaden med extra anpassningar. Ge gärna exempel på hur ni arbetar med extra anpassningar som bildkartor och bildstöd.

Barn i behov av särskilt stöd



Förslag

- Prata om vad särskilt stöd innebär.
- Gå igenom exemplen som finns i lektionen tillsammans.
- Hur ni arbetar på er förskola med särskilt stöd?
- Gå igenom vad som är viktigt att tänka på i relation till barn i behov av särskilt stöd, använd gärna exemplen i lektionen.
- Prata om vikten av att se barn i behov av särskilt stöd som en tillgång, inte jobbiga och resurskrävande. Personalen måste använda sin kreativa och pedagogiska förmåga så att alla barns förmågor kommer till sin rätt.
- Prata om arbetslagets respektive rektors ansvar vad gäller barn i behov av särskilt stöd.

Lektion - Delaktighet och inflytande

Målet med denna lektion är att:

- Förstå vad ett demokratiskt arbetssätt innebär i praktiken

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig:

- Om de vuxnas roll att ge barnen inflytande
- Hur barn kan vara med och påverka utbildningen

Lektionen består av följande delar:

- Demokratiskt arbetssätt
 - Barns rättigheter
- Delaktighet
- Ansvar

Övergripande om lektionen:

Syftet med lektionen är att förklara vad demokratiskt arbetssätt innebär och på vilket sätt barn kan vara med och påverka. Barnens rätt att bli lyssnade på och att få uttrycka sin åsikt är en lagstadgad rättighet och viktigt att förstå hur förskolan arbetar i vardagen med barns delaktighet.

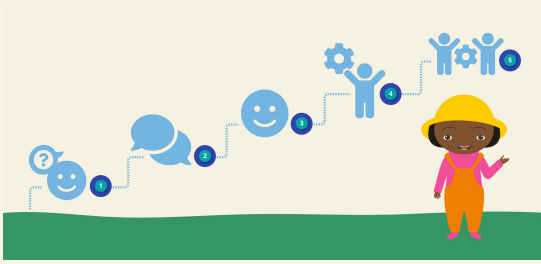
Demokratiskt arbetssätt



Förslag

- Gå igenom vad ett demokratiskt arbetssätt på förskolan innebär.
- Hur och på vilket sätt arbetar ni på förskolan?
- Prata om barns rättigheter och exempel på hur barn kan vara med och påverka utbildningen.

Delaktighet och inflytande



Förslag

- Prata om hur barn, baserat på ålder och utveckling, kan vara delaktiga och ges inflytande. Använd gärna delaktighetstrappan i lektionen som stöd.
- Hur gör ni på er förskola för att barn i alla åldrar ska vara delaktiga och få inflytande? Ge exempel för att beskriva och förklara.
- Gå igenom arbetslagets ansvar för att främja delaktighet och inflytande.
- Prata om samarbete med hemmet och vikten av god kommunikation med föräldrar.

Lektion - Arbetsplatsen

Målet med denna lektion är att:

- Förstå lagar och regler som gäller på arbetsplatsen

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig:

- Vilka rättigheter du har på arbetsplatsen
- Vilka skyldigheter du har på arbetsplatsen

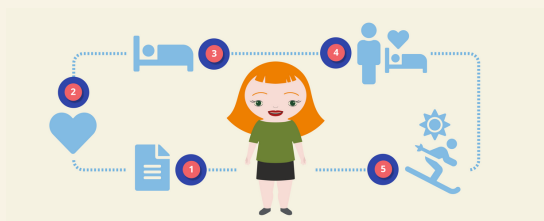
Lektionen består av följande delar:

- Rättigheter och skyldigheter på arbetsplatsen
- Arbetsmiljölagen
- Övriga lagar och arbetsplatsspecifika begrepp

Övergripande om lektionen:

Lektionen syftar till att deltagaren ska få insikt i vilka rättigheter och skyldigheter man som arbetstagare har. Även arbetsmiljölagen och andra lagar som är viktiga att känna till för deltagaren beskrivs i lektionen. Den här lektionen kan med fördel göras under den senare delen av utbildningen/introduktionen/praktiken.

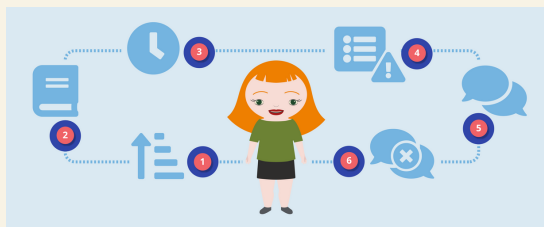
Arbetstagares rättigheter



Förslag

- Gå igenom och prata om vilka rättigheter den som arbetar på förskolan har.
- Använd gärna exemplen i lektionen och diskutera, vad innebär de olika exemplen?
- Hur fungerar det på er förskola och vilka rutiner har ni?
- Förklara förskolans regler för rast och paus.

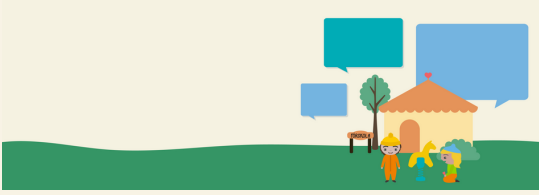
Arbetstagares skyldigheter



Förslag

- Gå igenom och prata om vilka skyldigheter den som arbetar på förskolan har.
- Använd gärna exemplen i lektionen och diskutera, vad innebär de olika exemplen?
- Hur fungerar det på er förskola och vilka rutiner har ni?

Lagar och arbetsplatsspecifika begrepp



Förslag

- Gå igenom och förklara vad arbetsmiljölagen innebär, använd lektionen som stöd.
- Prata om övriga lagar som tas upp i lektionen, Arbetstidslagen och Diskrimineringslagen.
- Gå igenom arbetsplatsspecifika begrepp som tas upp i lektionen.
- Använd exempel från er förskola, hur gör ni med APT?

Lektion - Systematiskt kvalitetsarbete i förskolan

Målet med denna lektion är att:

- Förstå vad systematiskt kvalitetsarbete är

Efter lektionen ska deltagaren ha lärt sig:

- Vad systematiskt kvalitetsarbete är
- Vem som gör vad i ett systematiskt kvalitetsarbete

Lektionen består av följande delar:

- Styrdokument i förskolan
- Inriktning på det systematiska kvalitetsarbetet
- Vem gör vad i det systematiska kvalitetsarbetet?
- Hur genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete?

Övergripande om lektionen:

Syftet med lektionen är att deltagaren ska förstå vad systematiskt kvalitetsarbete är, hur man arbetar med det på förskolan och vem som gör vad. Den här lektionen kan med fördel göras under den senare delen av utbildningen/introduktionen/praktiken.

Systematiskt kvalitetsarbete



Förslag

- Gå igenom lektionen tillsammans med deltagaren och förklara vad systematiskt kvalitetsarbete är.
- Förklara vem som gör vad, använd gärna exemplen i lektionen.
- Beskriv hur ni gör på er förskola och hur ni arbetar med systematiskt kvalitetsarbete.